

Vägledande ställningstagande om namnvalsedlar som är tryckta för annan riksdagsvalkrets än den väljaren tillhör

Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för frågor om val. Myndighetens ställningstaganden, som ger vägledning till valadministrationen, innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor.

Detta ställningstagande har uppdaterats och ersätter däremed tidigare beslutat ställningstagande från den 18 februari 2022.

1 Sammanfattning

Med anledning av den ökande förtidsröstningen vid val har partierna kommit att i allt större omfattning lägga ut namnvalsedlar även i förtidsröstningslokaler. Detta medför att väljare som förtidsröstar i en röstningslokal kan komma att personrösta med en namnvalsedel som är tryckt för annan riksdagsvalkrets än den väljaren tillhör och där rösten ska räknas.

Valmyndigheten bedömer att en röst avgiven på en kandidat som är anmäld i den riksdagsvalkrets där den aktuella rösten räknas, på en namnvalsedel för en annan riksdagsvalkrets än den där rösten räknas och där kandidaten markerats i det på valsedeln avsedda särskilda utrymmet för personval, ska anses vara en personröst för den kandidaten. Rösten ska tillgodoräknas den valsedel som kandidaten förekommer på i den riksdagsvalkrets där rösten räknas. Går ett parti fram med fler än en valsedel i riksdagsvalkretsen där rösten räknas bör frågan om vilken valsedel rösten ska tillräknas avgöras genom lottnings.

3 Gällande rätt

Väljare kan vid val till riksdagen välja att lämna en särskild personröst. (3 kap. 1 § regeringsformen (1974:152))

Ett parti som har registrerat partibeteckning kan välja att anmäla samtliga sina kandidater till ett visst val. (2 kap. 9 § vallagen (2005:837))

En anmälan av kandidater för val till riksdagen ska avse en viss valkrets. (2 kap. 10 § vallagen)

En väljare som vill lämna en särskild personröst på valsedeln ska göra det genom att markera detta i det särskilda utrymme för personröst som finns vid den kandidat som väljaren helst vill se vald. För ett parti som har registrerat sin partibeteckning och anmält sina kandidater kan väljaren i stället skriva till en kandidat på en valsedel med parti- och valbeteckning eller valsedel med enbart valbeteckning. (7 kap. 2 § andra och fjärde stycket vallagen)

Länsstyrelsen prövar vid den slutliga rösträkningen om valsedlarna är giltiga och om något namn på en valsedel ska anses vara obefintligt. (13 kap. 2, 6, 7 och 8 §§ vallagen)

En valsedel är ogiltig om den saknar partibeteckning, har mer än en partibeteckning, har en partibeteckning för ett parti som inte anmält sitt deltagande i valet eller har kännetecknen som uppenbart gjorts med avsikt. (13 kap. 7 § vallagen)

Ett kandidatnamn på en valsedel ska anses obefintligt om

1. kandidaten inte är valbar eller det inte framgår klart vem som avses,
2. kandidaten har skrivits till på en valsedel som gäller för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater., i annat fall än när kandidaten ska anses ha fått väljarens personröst,
3. kandidaten inte är anmäld och finns på en valsedel för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater, eller
4. kandidaten inte har samtyckt till kandidaturen.

Kandidatnamnen på en valsedel ska vidare anses obefintliga om

1. valsedeln upptar kandidater men inte är försedd med ett markerat utrymme för personröstning,
2. det lämnats mer än en särskild personröst eller det inte framgår vem personrösten avser,
3. markering för den särskilda personrösten kan antas ha gjorts maskinellt, eller
4. ordningen mellan kandidaterna inte framgår klart.

Kandidatnamn ska dock inte anses obefintliga på grund av att de har strukits från en valsedel som upptar kandidater. (13 kap. 8 § vallagen)

Om det vid sammanräkningen av valsedlar i grupper för en beräkning av gruppernas röstetal inte går att avgöra vilken grupp en valsedel med en kandidat som har skrivits till tillhör ska lotten avgöra vilken grupp en sådan valsedel med den tillskrivna kandidaten ska anses tillhöra. (14 kap. 2 a § vallagen)

4 Bedömning

Det är en grundlagsskyddad rätt för väljare att avge personröst i riksdagsvalet. Hur en sådan personröst ska avges genom ett tillskrivet namn på kandidaten regleras i vallagen. Bestämmelsen utesluter dock inte möjligheten för en väljare att personrösta på en kandidat som är anmäld i väljarens riksdagsvalkrets genom att avge personröst på valsedel från annan riksdagsvalkrets. Det saknas stöd i vallagen för att bortse från sådant kandidatnamn.

Valmyndigheten bedömer att det måste framstå som tillfredställande klarlagt vilken kandidat väljaren avsett rösta på om en markering skett för en anmäld kandidat på en namnvalsedel från en annan riksdagsvalkrets än den där väljares röst ska räknas och att en sådan röst därför ska omhändertaras som en personröst på kandidaten. Det saknas emellertid uttryckliga regler för hur en sådan personröst ska hanteras. Det får enligt Valmyndighetens bedömning, med beaktande av rätten att personrösta och vallagens intention att i största mån möjliggöra personval, anses lämpligt att hantera sådan röst på samma sätt som personröster i övrigt hanteras enligt vallagen. Närmast till hand ligger att hantera sådan röst i likhet med personröster avgivna genom tillskrivna namn på anmälda kandidater.

Vid den slutliga rösträkningen bör Länsstyrelsen räkna en sådan röst som omnämns ovan som en personröst för den kandidaten. Personrösten ska anses tillhöra den lista kandidaten förekommer på i den riksdagsvalkrets där rösten räknas. Går ett parti fram med fler än en valsedel i riksdagsvalkretsen bör frågan om vilken valsedel rösten ska tillräknas avgöras genom lottning.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd.

Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist.